OBSERVATIO

De Calculo enormi in urethra reperto.

Digitized by Google

Digitized by Google

FRANCISCO VARGAS MACCIUCCA

EQUITI HIEROSOLYMITANO

REGIÆ CAMERÆ PRÆSIDENTI FISCIQUE PATRONO

FERDINANDO LATILLÆ

PATRICIO CAPUANO

SUPREMI S. CLARÆ SENATUS CONSILIARIO

DOMINICO FIGLIOLÆ

REGIÆ CAMERAE PRÆSIDENTI

FRANCISCO MARIÆ MIRELLIO CARAFÆ

THEORÆ PRINCIPI

PETRO MARMULEJO

VALETUDINARIÆ COHORTI ARCIQUE AD CARMELITARUM PRÆFECTO

V. VIRIS CLARISSIMIS

TEMPLI NOSOCOMII AMPLISSIMÆQUE DOMUS

D. JACOBI APOSTOLI HISPANICÆ NATIONIS CURATORIBUS

JOSEPH VENTURA

EJUSDEM NOSOCOMII TUM INCURABILIUM

PRIMARIUS MEDICUS CHIRURGUS

LUCUBRATIUNCULAM HANC

GRATI ET OBSEQUENTIS ANIMI TESTEM.

D. D. D.

CAlculos in pleriſque humani Corporis partibus coaleſcere, Anatomici, Medicique paſſim obſervarunt; at nuſquam facilius, quam ubi urina intercepta aliquandiu hæret. Quod

Digitized by Google

autem, *de morbis vulgaribus* Hippocrates, ex utero aniculæ calculum extractum memorat, non dubitarem, ex urethra facile revera id accidiſſe: quæ, communione loci, alveique extremi coincidentia, potuit obſervatores decipere; qui proinde veſicæ, ſive urethræ opificium, pro uteri ejectamento accepere. Atqui in urethra ipſa, non tam promptam, nec tam facilem eſſe hujuſmodi congeſtionem, & coaleſcentiam, is facile intelliget, qui reputaverit nativam ejus canalis levitatem, lubricitatemque: tum etiam pronum, citatumque, per eum, urinæ effluxum. Ut ut autem ſit, cum mihi nuper evenerit, calculum ſatis inſignem in urethra deprehendiſſe; e re chirurgica fore putavi, quicquid de illius ortu excogitatum, quidve in eo extrahendo, ægroque curando, ſit factum, in publicum edere.

In uno e noſtræ urbis clivis, cui vulgare nomen Pirozzoli, haud longe a Sinenſium collegio, domum habebat Joannes Tavolarius, qui natus anno MDCXCI. ſic arctum habuit a nativitate præputium, ut naturali mictus effluvio reſiſtens, in orbiculumque ſe expandens, lotium, non juxta urethræ modulum, emitti ſineret, ſed ab exiguo ipſius præputii ore, quaſi per ſiphunculum exſilire.

Trigeſimo ætatis anno uxorem duxit; cumque ex maritali miniſterio ſpes foret, ut, laxatis præputii compagibus, glandeque detecta, vel ipſi generationi, ne dum mictui expeditior colis evaderet; hymen haudquaquam votis arriſit: ſpemque omnem feſellit dilaceratio, eamque ſecuta hæmorrhagia; conglutinatis ſiquidem inter ſe partibus, quas concubitus divellerat, ipſa compactionis crepido anguſtum præputii foramen adeo arctavit, ut nedum ſeminis jaculationem, ſed vel erumpentem lotii fluxum pluſquam antea cohibuerit. Immo cum annum attigiſſet XLV. eo excrevit anguſtia, tantamque mingendi difficultatem æger expertus eſt, ut ſingulis mictionibus ternos horæ quadrantes aliquando inſumeret.

Rebus ita ſe habentibus, Tavolarius nonnullos medicos conſuluit, qui, explorata parte, gentianæ radicem præputii foramini immittendam cenſuerunt: ea ſpe, ut, ex illius inflatione, aliqualis fibrarum extenſio, ampliorque arcti foraminis hiatus haberetur. Haud fruſtra tentatum hoc præſidium fuit; quamvis enim præputium non ſatis aperuerit, mingendi tamen difficultatem, integro ſane decennio, quodammodo imminuit. Sed, poſt tanti temporis di-

outur

Digitized by Google

utturnitatem, æger paxilli illius faſtidio pertæſus, alios adivit, ut ipſum & eo liberarent incommodo, & ſibi opem, quam poſſent, utiliorem præſtarent. Ex multis hinc illinc conquiſitis conſiliis, quod certe expeditius futurum fuiſſet, repudiatum eſt, longa ſcilicet præputii inciſio, per quam contracta hinc inde ſciſſarum partium labia, nullum amplius urethræ ori impedimentum afferre poſſent; & ſic glans, hactenus delitescens, in lucem prodiret. At puſillus ægri animus, panico timore perculſus, cultrum, omnemque cruentam chirurgiam perhorreſcens, mitem, blandulumque medicum accivit; qui metui potius, quam morbo proſpiciens, comiter eum adhortatus eſt, ut ad intermiſſum gentianæ uſum rediret: ac non male ſecum agi putaret, ſi, uſque ad extremum vitæ diem, ea uteretur: hac amplius opitulatione adjecta, ut, quoties hujuſce radicis irritatione, pars recrudeſceret, tubulum plumbeum urethræ, per præputii hiatum, aptaret, cujus ductu, urina proflueret.

Quoniam autem æger, ex frequentiſſimo uſu, tubulum hunc plumbeum facillime immitteret coli, forte fortuna eo tandem immiſſus deſcendit, ut totus ſe abdiderit in urethram. Hinc factum, ut fiſtula plumbea, quæ aperiendis tum urethræ, tum præputii oris, ac proinde expeditiori mictui, inſervire debebat, meatum ipſum urinarium, mole ſua, excæcarit. Ad antiquas hinc anguſtias remeante præputio, urinæque ſemita plumbo obſtructa, mingendi facultas duplici cæpit impedimento præfocari. Cum hinc ardores, doloreſve in dies ſuccreſcerent, æger ad gentianæ opem iterum fruſtraque recurrit. Interim ſive quod doloribus occalluerat, ſive quod chirurgici cultri metum animo ejicere nunquam potuit, ad eam ſegnitiem, ſocordiamque, ſilentio abductus eſt, ut per ſexennium, & ultra, nunquam, de plumbo illo extrahendo, conſilium ceperit. Morbo ſubinde ingraveſcente, eo res devenit, ut pridie idus Novembres MDCCLXII. æger per quam difficulter micturire cæperit, immo poſt biduum omnino lotium ſuppreſſum eſt; magnus hinc exortus rigor, cum vehementi febri, mentulæque tumor mirum in modum excrevit.

His territus Tavolarius, affinem ſuum arceſſivit Joan. Thomam Bonincontrium, virum in re medica præſtantiſſimum, qui noviſſimam morbi cauſam, aliam forſan, quam abditum plumbum exiſtimans; ut æſtuantem ægrum reficeret, primo

phlebotomiam præſcripſit, oleiq. dulcium amygdalarum, cum violarum ſirupo propinationem: peni deinde, ac pectini, jam tumidis, malvæ cataplaſma, ex lacte, & aqua florum ſambuci paratum, appoſuit: indicta inſuper frequenti malvacei decocti potione, nec non clyſteris identidem uſu, ipſi auctor fuit, ut chirurgorum conſilium, & operam advocaret.

Cum hæc audiviſſet æger, amicum chirurgiæ profeſſorem conſuluit, quippe qui vetuſtum ejus præputii vitium bene callebat. Hic, parte inſpecta, cum penem, lapidis inſtar, fere obduruiſſe videret, colorem ex purpureo nigricantem præſeferentem, reſolventia medicamenta admoveri juſſit; & cum ne ſic quidem durities illa evinceretur, ad ultimum remedium, amputationem ſcilicet membri, deveniendum eſſe cenſuit. Sed malactica quæque vana fuere: viſque morbi omnia id genus præſidia fruſtrabatur. Tumor enim graſſari jam cœperat, ac penem, pubemque, & inguina, atque ſcrotum ipſum invaſerat. Hæc autem omnia ad XIV. diem Novembris, cum febris incremento, omnimodaque urinæ ſuppreſſione, perdurarunt.

Eadem die, diverſis tamen horis, ad ægrum vocati fuimus ego, & Philippus Palumbus, non parvi nominis chirurgus: uterque in ea fuimus ſententia, lotii defectus, atque progreſſæ in attiguas partes luis, aliam non eſſe cauſam, quam plumbeum illum tubulum, urethræ inhærentem, qui niſi extraheretur, atque urinæ liber exitus pateret, partes affectas facile in necroſin dilabi poſſe. Inclinante autem die, ut ſpatium captaremus, præſentiora remedia excogitandi, ſuſceptam curæ rationem vel in craſtinum ſervari placuit; uno tantum cauto: ne ſcilicet magnam aquæ vim æger, ut antea uſitatum, hauriret; maxime namque pertimeſcendum erat, ne exundans inde urinæ copia partes magis magiſque urgeret, atque intenderet.

Poſtridie ad ægrum viſendum accedens, ibi duos alios, æque claros chirurgiæ profeſſores offendi, Pompejum Pizzogroſſum, & Cajetanum Martinellium; ſed erat ibi etiam ægroti affinis Medicus Bonincontrius. Enarrata hinc omnibus morbi cauſa, partibuſque diligentiſſime inſpectis, ac perquiſitis, una mecum omnes in eo conſtiterunt, tubulum plumbeum ſexennio & amplius, ægro tacente, in urethra deliteſcentem, omnino extrahendum eſſe; atque ad id omnes vires impendendas, unanimi iudicio concluſum; alioquin geni-

nitale membrum, ſimul cum vicinis partibus, brevi gangræna corruptum iri.

At obſtruentis plumbi ſitus erat ignotus, diuque hæſitatum, in media ne, an extrema parte urethræ, aut in aliquo ejus peculiari ſitu, num in collo veſicæ, an in ſphinctere, vel circa perinæum latitaret; omnes enim hæ partes intumuerant, atque extenſæ videbantur. In communi hac hæſitatione, cuidam placebat perinæum pungere; ſed ab hoc conſilio ut diſcederemus, duo ſuaſere: primum excedens, partium tumor, qui incommodum huiuſce operationis ſitum, apparatumque, ægro difficilem faciebat: alterum, quod ex hac punctione effectui potius, quam morbi cauſæ, medicina adhiberetur; exuberans quippe urinæ pondus eo præſidio extractum fuiſſet, minime vero plumbeum illud repagulum. Quapropter tutiorem, a me latam, ſententiam omnes ſequuti ſunt, aperiendi nempe præputium, ut detecta glande, per urethræ foramen, plumbum inſectari, aptoque inſtrumento detrahi poſſet.

Itaque ad operationem manum admovens, ægrum ſupinum jacere juſſi: forfice dein reciſo præputii latere ſuperiori (inferior namque pars freno vincta, craſſior erat, atque obeſior) ſpecillum in urethram immiſi, quod vix tranſmeata glande, ſolidum offendit obſtaculum. Adhibui cito ferrum illud, quod Joan. Andreas a Cruce haſtam, Hildanus ſpeculum cæcum vocat. At fruſtra; nam & ipſi ſolidum illud nihilominus obſtitit. Re perpenſa, uno ore omnes affirmavimus, plumbum, ſexennali adhæſione, adeo carni adglutinatum eſſe, ut unum, cum ipſo pene, quaſi membrum efficeret. Quamobrem neceſſe fuit, glandem ab ore ſurſum incidere, eandemque haſtam iterum immittere; quod cum etiam fruſtra tentaſſem, dentatam forcipem intrudere coactus fui; eaque, non ſine immodico niſu, ægrique dolore, lapidem quendam oblongum, non parvæ molis, extraxi, conicam quaſi formam habentem, ſcabrum, atque friabilem.

Cum unuſquiſque, vice plumbi, lapidem extractum aſpiceret, ſanequam mirabamur, mentemque animumque nunc huc, nunc illuc dividebamus, hærentes, an in imo urethræ fundo plumbum illud adhuc lateret. Ut anxia hac dubitatione excuteremur, iterata ſpecilli immiſſione opus erat; jamque ad eam peragendam animum induxeram. Sed mihi moram fecit illa non levis ſuſpicio, fore ut plumbeus ille tubulus

Digitized by Google

bulus in ipſo lapide occuleretur, eoque propemodum cooperiretur. Et quidem, fracto lapide, patuit tubulus, ſubtiliori lapidis parte circumquaque refertus, in eoque concretus.

De lapidis hujuſce ortu, mole, ac forma, priuſquam plumbum repertum fuerit, quiſque pro libito ſuum protulit judicium. Cum vero conſtiterit, quod in medio fere veretro tubulus ille inſederit, ac plumbea ſua inertia, per ſexennium naturali mictus effluvio obſtiterit, ejus coalitionis ratio facile fuit excogitata. Siquidem urina, plumbeo aggere præpedita, ac micturientis conatu, per tubuli foramen, vel inter tubuli, urethræque anguſtias erepere, & exilire coacta; ut iſtis expediretur anfractibus, ſecerni certe oportebat; plumboque illo, corpulentiores lotii partes, veluti quodam colo ſejungi. Cum hinc ſecretæ partes, utpote arenaceæ, ac ſabuloſæ, facili negocio plumbo adhæreſcerent, tubuli foramen ſenſim obſtruſere. Adaggerata proinde quotidiano lotio ipſarum partium adhæſione, obductoque ab ipſis undequaque tubulo, hic lapideſcere, atque calculi inſtar coaleſcere cæpit. Qui, ſexennali mictus aggeſtione, cum ea oblonga excreverit forma, qua ipſe urethræ modulus, ipſeque erepentis urinæ fluxus ſiverint coaleſcere, eo tandem adauctus eſt, ut unciali ferme craſſitudine, urethræ ductum, per palmi fere quadrantem, omnino obſtruxerit.

Quoniam vero penis valde intumuerat, ac rubro quodam, & ſane livido erat colore ſuffuſus; atque glandis apex quodammodo necroſim minabatur; non abs re duxi ejuſdem veretri ſuperficiem leviter exarare, atque, ut ajunt, ſcarificare; ut, qua data porta, ſanguis efflueret, & vaſorum obſtructio minueretur. Hoc enim præſens necroſi obſtaculum videbatur. Juſſa inſuper venæ apertione, ſolitam aquæ epotationem vetui, ne urina quoque, copioſius inde ſecreta, exuberaret. Cui curationi ſedula Bonincontrii, ad ſui affinis ſalutem tuendam, atque provida, conſilia acceſſere.

Eadem die major urinæ vis, ac liberius emiſſa, mitigata febris, partiumque affectarum tumor paullatim decreſcere cæpit. Uno tamen incommodo angebatur ægrotus, urinæ nempe ardore, per inciſas, atque a lapidis divulſione laceratas, partes permeantis. Veruntamen fotis, illitiſque de more partibus, XIV. poſt die, febri liber is fuit; & quamvis ulcera non occalluerint, ad cicatricem tamen tendere videbantur, lotiique ardor plurimum deferbuerat.

Tot

Digitized by Google

Tot tantaque igitur arriſere argumenta curationis, brevi ac feliciter ceſſuræ, ut æger cibo refocillari cæperit.

Sed intra paucos dies febris iterum exarſit; cumque tumores duo, in pube unus, alter in ſcroto emerſerint, ac emarcuerint; ex illorum ſuppuratione febrim exortam eſſe, cum aliis judicavi; quandoquidem pure ex iis ejecto, ſinubuſque ipſis deterſis, febris æſtus oblanguit, licet, nunquam ægrum deinde dimiſerit; qui præterea ea ſtomachi nauſea, & languore afficiebatur, ut quicquid eſculentorum ei afferretur, impenſe faſtidiret.

Sane multis ab hinc annis podagra laborabat, eique pedes, & crura ædemate ingraveſcebant; cumque humores iſti, hujus curationis tempore, evanuiſſent, ex inopina hac metaſtaſi, Medicus Bonincontrius non temere conjectabat, febrim enatam eſſe. Et vero exitioſum ægro fuiſſe hunc ædematis retroceſſum, quo vitalioribus corporis partibus labefactatis, ipſe ad interitum tendere viſus eſt, vel ex eo facile dignoſcebatur, quod licet præputii, ac penis ulcera probe abſterſa forent, eoque ſano niterent colore, ut mox cicatricem ductura cernerentur; is tamen non minus ex pectore, quam ex ventre multam saniem egereret. Quod cum per ſex dies, magno cum febris ardore, & gravi capitis ſopore, eum inceſſerit; tandem VII. Kal. Decembres MDCCLXII. die vero XXXIX. poſt calculi extractionem, profecto immedicabilis occubuit.

Ex hactenus dictis, duos fere morbos recenſuiſſe mihi videor, alterum quo mictus, alterum quo ſpiritus ægroto præreptus eſt. Sed non mihi animus erat, utriuſque morbi hiſtoriam perſcribere. Quæ de ſecundo ſunt adiecta, non ſane lubens adjeci. Siquidem cum ſatifera ejus morbi vis, ſubrepens & inopinate devenerit, ut ſpem omnem ægrotanti Tavolario, ac vitam denique ipſam ademerit; ex hoc ipſo quidem coactus ſum, vel leviter hujuſce accedentis morbi exitium perſtringere; quod operæ, a me, in ejus *Iſchuria* curanda, impenſæ, fructu propemodum certo orbaverit. Hinc nonniſi patentiora ſævientium ejus virium ſigna percenſui, quæ, pridie quam extremum obiret diem, æger, excreta ſanie, ac æſtuoſis febribus, depromſit.

Ceterum quod amicorum impulſu apud me ſtatui, illud ſane erat, ut quæ in primo, eoque non unius anni morbo, ejuſque curatione obſervatu digna viſa ſunt, ſtudioſæ ju-

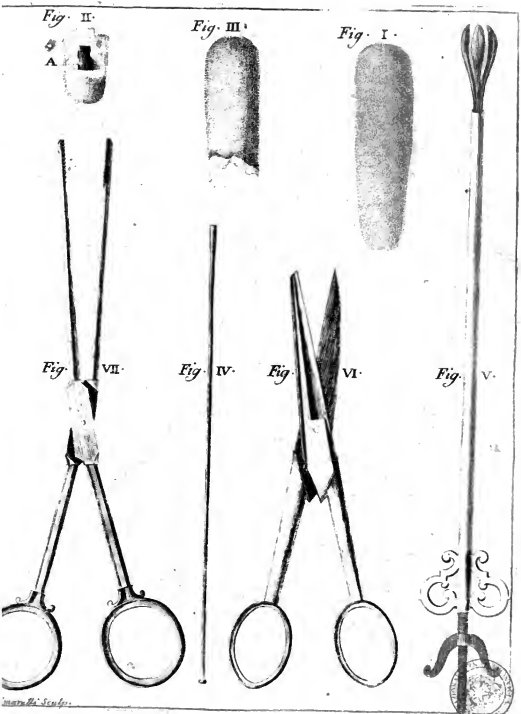
juventuti proponerem. Sane ſpecies hæc morbi cum mihi æque ac aliis, ad medelam accitis, rara ſit viſa, non dubito quin aliquid novitatis vel iis afferat, qui medicinam morborumque cauſas, ex id genus chirurgicis, anatomiciſve obſervationibus, haurire moris habent. Scio, innumeras calculorum ſpecies a noſtris auctoribus referri, ſive internis, ſive externis cauſis enatas. Et præter Olaum Borrichium, (*a*) Joſephum Lanzonum, (*b*) Ruiſchium, (*c*) Valliſnerium, (*d*) alioſque viros Clariſſimos, qui medicinæ, ac reipublicæ bono, plurimas hujuſmodi obſervationum centurias collegere; locupletiſſimus quidem, & ut in ceteris omnibus, ita & in hac re eſt accuratiſſimus Morgagnius (*e*); verum inter millenos ab ipſis notatos lapides, nullum, quod meminerim, in urethra virili efformatum reperi. Quodque ſpeciei huic ineſt undecumque ſingulare, & admiratione dignum, ſumma certe ægroti patientia, qui ultra ſexennium pertulit, occluſum plumbum, ipſa ſe urina ſenſim aggerante, eo uſque obſtrui, ac lapideſcere, ut mole ſua totum quaſi urethræ ductum oppleverit.

Poſtremo quicquid gratiæ mihi habuerint adoleſcentes, quod hanc obſervationem eis, veluti parvam, pro tenuitate mea, ſymbolam, inter multijuges, magnificoſque hujus generis, ab aliis extructos, apparatus, contulerim; ſatis mihi ſuperque erit, ſi amici, quibus morem geſſi, eandem, pro ſua erga me benevolentia, veluti merum obſervantiæ argumentum excipiant.

(a) *Diſſertatio de lapidum generatione in macro, & microcoſmo.*
(b) *Additio ad Olai Borrichii diſſertationem.*
(c) *Obſervationes medic. Chirurgicæ.*
(d) *Obſervationes variæ.*
(e) *De ſedibus, & cauſis morborum per anatomen indagatis.*

Icones integri hujus calculi, ac duorum ejus fruſtorum, nec non tubuli plumbei, in uno ipſorum concreti, litera A ſignati, videſis in adjecta tabula num. I. II. III. In qua etiam exhibentur inſtrumenta in chirurgica operatione adhibita, nempe num. IV. Specillum. V. Speculum Cæcum. VI. forfex. VII. forceps dentata.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google